

ISSN 2518-1467 (Online),
ISSN 1991-3494 (Print)

«ҚАЗАҚСТАН РЕСПУБЛИКАСЫ
ҰЛТТЫҚ ҒЫЛЫМ

«ҚАЗАҚСТАН РЕСПУБЛИКАСЫ
ҰЛТТЫҚ ҒЫЛЫМ АКАДЕМИЯСЫ» РҚБ

Х А Б А Р Ш Ы С Ы

ВЕСТНИК

РОО «НАЦИОНАЛЬНОЙ
АКАДЕМИИ НАУК
РЕСПУБЛИКИ КАЗАХСТАН»

THE BULLETIN

OF THE ACADEMY OF SCIENCES
OF THE REPUBLIC OF
KAZAKHSTAN

PUBLISHED SINCE 1944

1 (413)

JANUARY – FEBRUARY 2025

ALMATY, NAS RK

БАС РЕДАКТОР:

ӘБІЛҚАСЫМОВА Алма Есімбекқызы, педагогика ғылымдарының докторы, профессор, ҚР ҰҒА академигі, Педагогикалық білім беруді дамыту орталығының директоры, Абай атындағы ҚазҰПУ математика, физика және информатиканы оқыту әдістемесі кафедрасының меңгерушісі (Алматы, Қазақстан), <https://www.scopus.com/authid/detail.uri?authorId=57191275199>, <https://www.webofscience.com/wos/author/record/2076124>.

БАС РЕДАКТОРДЫҢ ОРЫНБАСАРЫ:

СЕМБИЕВА Ләззат Мықтыбекқызы, экономика ғылымдарының докторы, Л.Н.Гумилев атындағы Еуразия ұлттық университетінің профессоры (Астана, Қазақстан), <https://www.scopus.com/authid/detail.uri?authorId=57194226348>, <https://www.webofscience.com/wos/author/record/38875302>.

РЕДАКЦИЯ АЛҚАСЫ:

РИШЕЛЬ Мариновски, білім беру саласындағы PhD, Летбридж университеті педагогика факультетінің профессоры, (Альберта, Канада), <https://www.scopus.com/authid/detail.uri?authorId=57070452800>, <https://www.webofscience.com/wos/author/record/16130920>.

ШИШОВ Сергей Евгеньевич, педагогика ғылымдарының докторы, профессор, К.Разумовский атындағы Мәскеу мемлекеттік технологиялар және басқару университетінің кәсіби білім беру педагогикасы және психологиясы кафедрасының меңгерушісі (Мәскеу, Ресей), <https://www.scopus.com/authid/detail.uri?authorId=57191518233>, <https://www.webofscience.com/wos/author/record/2443966>.

ӘБІЛДИНА Салтанат Қуатқызы, педагогика ғылымдарының докторы, профессор, Е.А.Бөкетов атындағы Қарағанды университетінің педагогика кафедрасының меңгерушісі (Қарағанды, Қазақстан), <https://www.scopus.com/authid/detail.uri?authorId=56128026400>, <https://www.webofscience.com/wos/author/record/4131549>.

РЫЖАКОВ Михаил Викторович, педагогика ғылымдарының докторы, профессор, Ресей білім академиясының академигі, «Білім берудегі стандарттар мен мониторинг» журналының бас редакторы (Мәскеу, Ресей), <https://www.scopus.com/authid/detail.uri?authorId=6602245542>, <https://www.webofscience.com/wos/author/record/13675462>.

БОЛАТБАЕВА Күлжанат Нұрымжанқызы, педагогика ғылымдарының докторы, профессор, Б. Алтынсарин атындағы Ұлттық білім академиясының бас ғылыми қызметкері (Астана, Қазақстан), <https://www.scopus.com/authid/detail.uri?authorId=57202195074>, <https://www.webofscience.com/wos/author/record/40173122>.

ПЕТР Хайек, PhD, Юникорн университеті, Қаржы департаментінің қауымдастырылған профессоры (Чех Республикасы), <https://www.scopus.com/authid/detail.uri?authorId=35726855800>, <https://www.webofscience.com/wos/author/record/672404>.

ЖҰМАН Жаппар, экономика ғылымдарының докторы, профессор, Қазақстанның Еңбек сіңірген қайраткері, ҚР ҰҒА құрметті академигі, әл-Фараби атындағы Қазақ ұлттық университетінің Халықаралық қолданбалы зерттеулер орталығының директоры (Алматы, Қазақстан), <https://www.scopus.com/authid/detail.uri?authorId=59238481900>; <https://www.scopus.com/authid/detail.uri?authorId=56658765400>, <https://www.webofscience.com/wos/author/record/60977874>.

ЛУКЬЯНЕНКО Ирина Григорьевна, экономика ғылымдарының докторы, профессор, «Киево-Могилянская академия» ұлттық университеті кафедрасының меңгерушісі (Киев, Украина), <https://www.scopus.com/authid/detail.uri?authorId=57189348551>, <https://www.webofscience.com/wos/author/record/939510>.

ЕСІМЖАНОВА Сайра Рафихқызы, экономика ғылымдарының докторы, Халықаралық бизнес университетінің профессоры (Алматы, Қазақстан), <https://www.scopus.com/authid/detail.uri?authorId=56499485500>, <https://www.webofscience.com/wos/author/record/45951098>.

«Қазақстан Республикасы Ұлттық ғылым академиясы РҚБ-нің Хабаршысы».

ISSN 2518-1467 (Online),

ISSN 1991-3494 (Print).

Меншіктенуші: «Қазақстан Республикасының Ұлттық ғылым академиясы» РҚБ (Алматы қ.). Қазақстан Республикасының Ақпарат және коммуникациялар министрлігінің Ақпарат комитетінде 12.02.2018 ж. берілген

№ 16895-Ж мерзімдік басылым тіркеуіне қойылу туралы куәлік.

Тақырыптық бағыты: *«іргелі ғылым салалары бойынша жаңа жетістіктердің нәтижелерін жариялау»*

Мерзімділігі: жылына 6 рет.

Тиражы: 300 дана.

Редакцияның мекен-жайы: 050010, Алматы қ., Шевченко көш., 28, 219 бөл., тел.: 272-13-19

<http://www.bulletin-science.kz/index.php/en/>

© «Қазақстан Республикасының Ұлттық ғылым академиясы» РҚБ, 2025

ГЛАВНЫЙ РЕДАКТОР:

АБЫЛКАСЫМОВА Алма Есимбековна, доктор педагогических наук, профессор, академик НАН РК, директор Центра развития педагогического образования, заведующая кафедрой методики преподавания математики, физики и информатики КазНПУ им. Абая (Алматы, Казахстан), <https://www.scopus.com/authid/detail.uri?authorId=57191275199>, <https://www.webofscience.com/wos/author/record/2076124>.

ЗАМЕСТИТЕЛЬ ГЛАВНОГО РЕДАКТОРА:

СЕМБИЕВА Ляззат Мыктыбековна, доктор экономических наук, профессор Евразийского национального университета им. Л.Н. Гумилева (Астана, Казахстан), <https://www.scopus.com/authid/detail.uri?authorId=57194226348>, <https://www.webofscience.com/wos/author/record/38875302>.

РЕДАКЦИОННАЯ КОЛЛЕГИЯ:

РИШЕЛЬ Мариновски, PhD в области образования, профессор факультета педагогики Летбриджского университета, (Альберта, Канада), <https://www.scopus.com/authid/detail.uri?authorId=57070452800>, <https://www.webofscience.com/wos/author/record/16130920>.

ШИШОВ Сергей Евгеньевич, доктор педагогических наук, профессор, заведующий кафедрой педагогики и психологии профессионального образования Московского государственного университета технологий и управления имени К. Разумовского (Москва, Россия), <https://www.scopus.com/authid/detail.uri?authorId=57191518233>, <https://www.webofscience.com/wos/author/record/2443966>.

АБИЛЬДИНА Салтанат Куатовна, доктор педагогических наук, профессор, заведующая кафедрой педагогики Карагандинского университета имени Е.А. Букетова (Караганда, Казахстан), <https://www.scopus.com/authid/detail.uri?authorId=56128026400>, <https://www.webofscience.com/wos/author/record/4131549>.

РЫЖАКОВ Михаил Викторович, доктор педагогических наук, профессор, академик Российской академии образования, главный редактор журнала «Стандарты и мониторинг в образовании» (Москва, Россия), <https://www.scopus.com/authid/detail.uri?authorId=6602245542>, <https://www.webofscience.com/wos/author/record/13675462>.

БУЛАТБАЕВА Кулжанат Нурымжановна, доктор педагогических наук, профессор, главный научный сотрудник Национальной академии образования имени Ы. Алтынсарина (Астана, Казахстан), <https://www.scopus.com/authid/detail.uri?authorId=57202195074>, <https://www.webofscience.com/wos/author/record/40173122>.

ПЕТР Хайек, PhD, университет Юникорн, ассоциированный профессор Департамента финансов, (Чешская Республика), <https://www.scopus.com/authid/detail.uri?authorId=35726855800>, <https://www.webofscience.com/wos/author/record/672404>.

ЖУМАН Жаппар, доктор экономических наук, профессор, заслуженный деятель Казахстана, почетный академик НАН РК, директор Центра Международных прикладных исследований Казахского национального университета им. аль-Фараби (Алматы, Казахстан) <https://www.scopus.com/authid/detail.uri?authorId=59238481900>; <https://www.scopus.com/authid/detail.uri?authorId=56658765400>, <https://www.webofscience.com/wos/author/record/60977874>.

ЛУКЪЯНЕНКО Ирина Григорьевна, доктор экономических наук, профессор, заведующая кафедрой Национального университета «Киево-Могилянская академия» (Киев, Украина), <https://www.scopus.com/authid/detail.uri?authorId=57189348551>, <https://www.webofscience.com/wos/author/record/939510>.

ЕСИМЖАНОВА Сайра Рафихевна, доктор экономических наук, профессор Университета международного бизнеса (Алматы, Казахстан), <https://www.scopus.com/authid/detail.uri?authorId=56499485500>, <https://www.webofscience.com/wos/author/record/45951098>.

«Вестник РОО «Национальной академии наук Республики Казахстан».

ISSN 2518-1467 (Online),

ISSN 1991-3494 (Print).

Собственник: РОО «Национальная академия наук Республики Казахстан» (г. Алматы). Свидетельство о постановке на учет периодического печатного издания в Комитете информации Министерства информации и коммуникаций и Республики Казахстан № 16895-Ж, выданное 12.02.2018 г.

Тематическая направленность: *«публикация результатов новых достижений в области фундаментальных наук».*

Периодичность: 6 раз в год.

Тираж: 300 экземпляров.

Адрес редакции: 050010, г. Алматы, ул. Шевченко, 28, ком. 219, тел. 272-13-19

<http://www.bulletin-science.kz/index.php/en/>

© РОО «Национальная академия наук Республики Казахстан», 2025

EDITOR-IN-CHIEF:

ABYLKASSIMOVA Alma Yesimbekovna, Doctor of Pedagogical Sciences, Professor, Academician of NAS RK, Director of the Center for the Development of Pedagogical Education, Head of the Department of Methods of Teaching Mathematics, Physics and Computer Science at Abai KazNPU (Almaty, Kazakhstan), <https://www.scopus.com/authid/detail.uri?authorId=57191275199>, <https://www.webofscience.com/wos/author/record/2076124>.

DEPUTY EDITOR-IN-CHIEF:

SEMBIEVA Lyazzat Myktybekovna, Doctor of Economics, Professor of the Eurasian National University (Astana, Kazakhstan), <https://www.scopus.com/authid/detail.uri?authorId=57194226348>, <https://www.webofscience.com/wos/author/record/38875302>.

EDITORIAL BOARD:

RICHELLE Marynowski, PhD in Education, Professor, Faculty of Education, University of Lethbridge, (Alberta, Canada), <https://www.scopus.com/authid/detail.uri?authorId=57070452800>, <https://www.webofscience.com/wos/author/record/16130920>.

SHISHOV Sergey Evgenievich, Doctor of Pedagogical Sciences, Professor, Head of the Department of Pedagogy and Psychology of Professional Education, Moscow State University of Technology and Management named after K. Razumovsky (Moscow, Russia), <https://www.scopus.com/authid/detail.uri?authorId=57191518233>, <https://www.webofscience.com/wos/author/record/2443966>.

ABILDINA Saltanat Kuatovna, Doctor of Pedagogical Sciences, Professor, Head of the Department of Pedagogy, Karaganda University named after E.A. Buketov (Karaganda, Kazakhstan), <https://www.scopus.com/authid/detail.uri?authorId=56128026400>, <https://www.webofscience.com/wos/author/record/4131549>.

RYZHAKOV Mikhail Viktorovich, Doctor of Pedagogical Sciences, Professor, Academician of the Russian Academy of Education, Editor-in-Chief of the journal “Standards and Monitoring in Education” (Moscow, Russia), <https://www.scopus.com/authid/detail.uri?authorId=6602245542>, <https://www.webofscience.com/wos/author/record/13675462>.

BULATBAEVA Kulzhanat Nurymzhanovna, Doctor of Pedagogical Sciences, Professor, Chief Researcher of the National Academy of Education named after Y. Altynsarin (Astana, Kazakhstan), <https://www.scopus.com/authid/detail.uri?authorId=57202195074>, <https://www.webofscience.com/wos/author/record/40173122>.

PETR Hájek, PhD, Unicorn University, Associate Professor, Department of Finance, (Czech Republic), <https://www.scopus.com/authid/detail.uri?authorId=35726855800>, <https://www.webofscience.com/wos/author/record/672404>.

JUMAN Jappar, Doctor of Economics, Professor, Honorary Academician of NAS RK, Honored Worker of Kazakhstan, Director of the Center for International Applied Research Al-Farabi Kazakh National University (Almaty, Kazakhstan) <https://www.scopus.com/authid/detail.uri?authorId=59238481900>; <https://www.scopus.com/authid/detail.uri?authorId=56658765400>, <https://www.webofscience.com/wos/author/record/60977874>.

LUKYANENKO Irina Grigorievna, Doctor of Economics, Professor, Head of Department of the National University of Kyiv-Mohyla Academy (Kyiv, Ukraine), <https://www.scopus.com/authid/detail.uri?authorId=57189348551>, <https://www.webofscience.com/wos/author/record/939510>.

YESIMZHANOVA Saira Rafihevna, Doctor of Economics, Professor of the University of International Business (Almaty, Kazakhstan), <https://www.scopus.com/authid/detail.uri?authorId=56499485500>, <https://www.webofscience.com/wos/author/record/45951098>.

Bulletin of the National Academy of Sciences of the Republic of Kazakhstan.

ISSN 2518-1467 (Online),

ISSN 1991-3494 (Print).

Owner: RPA «National Academy of Sciences of the Republic of Kazakhstan» (Almaty). The

certificate of registration of

a periodical printed publication in the Committee of information of the Ministry of Information and Communications

of the Republic of Kazakhstan **No. 16895-Ж**, issued on 12.02.2018.

Thematic focus: *«publication of the results of new achievements in the field of fundamental sciences»*

Periodicity: 6 times a year.

Circulation: 300 copies.

Editorial address: 28, Shevchenko str., of. 220, Almaty, 050010, tel. 272-13-19

<http://www.bulletin-science.kz/index.php/en/>

© National Academy of Sciences of the Republic of Kazakhstan, 2025

BULLETIN OF NATIONAL ACADEMY OF SCIENCES
OF THE REPUBLIC OF KAZAKHSTAN
ISSN 1991-3494
Volume 1. Number 413 (2025), 297–311

<https://doi.org/10.32014/2025.2518-1467.897>

УДК 81'243
МРПТИ 14.25.05

N.Kh. Shadiyeva, 2025.

A.K. Kussayinov Eurasian humanities institute,
Astana, Kazakhstan.
E-mail: nur.shad@mail.ru

EFFECTIVE METHODS OF ONLINE TEACHING KAZAKH LANGUAGE

Shadiyeva N.Kh. – A.K. Kussayinov Eurasian humanities institute, associate Professor of the Department of Kazakh language and Literature, candidate of Pedagogical Sciences, E-mail: nur.shad@mail.ru, ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0002-9315-0280>.

Abstract. The article presents an analytical review of modern methods for distance teaching of the Kazakh language using internet technologies. The main issue is the adaptation of traditional teaching methods to the digital educational environment, which is particularly relevant in the context of globalization and the digital transformation of education.

The research methods include comparative analysis, assessment of digital platforms, and evaluation of student engagement. The key hypothesis suggests that integrating interactive tools (video conferencing, social media, AI-based applications) enhances student motivation and improves language acquisition effectiveness.

Four main methodologies are examined: Grammar Translation, Direct Method, Audio-lingualism, and Communicative Language Teaching. The findings indicate that the Grammar Translation method is losing relevance due to automated translation tools, whereas the Direct Method proves effective through webinars and online conferences. Communicative Language Teaching is particularly significant as it fosters active interaction in digital environments.

Practical applications include developing effective teaching strategies, integrating online platforms, and designing interactive assignments. The use of internet technologies (chats, video conferencing, web forums) ensures a synthesis of traditional and innovative approaches.

The study's results contribute to the implementation of new methods for teaching Kazakh, expanding digital learning opportunities, and improving pedagogical practices. Furthermore, it emphasizes the need to consider students' individual characteristics and learning needs.

The future of distance learning relies on the extensive use of artificial intelligence, adaptive learning programs, gamification, virtual reality, and interactive multimedia elements, which enhance student motivation and simplify the process of learning Kazakh.

Keywords: distance learning, Kazakh language, information and communication technologies, teaching methods, online resources.

Н.Х. Шадиева, 2025.

А.Қ. Құсайынов атындағы Еуразия гуманитарлық институты,

Астана қ., Қазақстан.

E-mail: nur.shad@mail.ru

ҚАЗАҚ ТІЛІН ОНЛАЙН ОҚЫТУДЫҢ ТИІМДІ ӘДІСТЕРІ

Шадиева Н.Х. – А.Қ. Құсайынов атындағы Еуразия гуманитарлық институты, Қазақ тілі мен әдебиеті кафедрасының доценті, педагогика ғылымдарының кандидаты, E-mail: nur.shad@mail.ru, ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0002-9315-0280>.

Аннотация. Мақалада интернеттік технологияларды пайдалану арқылы қазақ тілін қашықтықтан оқытудың заманауи әдістеріне аналитикалық шолу жасалған. Негізгі мәселе – дәстүрлі оқыту әдістерін цифрлы білім беру ортасына бейімдеу, бұл жаһандану мен білім берудің цифрлық трансформациясы жағдайында өзекті болып отыр. *Зерттеу әдістеріне* салыстырмалы талдау, цифрлық платформаларды бағалау және студенттердің белсенділігін зерттеу кіреді. Негізгі гипотеза – интерактивті құралдарды (видеоконференциялар, әлеуметтік желілер, ЖИ-қосымшалар) қолдану студенттердің уәждемесін арттырып, тілді меңгеру тиімділігін жақсартады.

Төрт негізгі әдіс қарастырылған: Grammar Translation, Direct Method, Audio-lingualism және Communicative Language Teaching. Зерттеу нәтижелері грамматикалық аударма әдісінің автоматтандырылған аударма құралдарының дамуына байланысты маңызын жоғалтатынын, ал тура әдістің вебинарлар мен онлайн конференциялар арқылы тиімді жүзеге асатынын көрсетті. Communicative Language Teaching сандық ортада белсенді қарым-қатынасты қолдауымен ерекше маңызды. *Практикалық қолдану аясында* қазақ тілін оқытудың тиімді стратегияларын жасау, онлайн-платформаларды интеграциялау және интерактивті тапсырмалар әзірлеу ұсынылады. Интернеттік технологияларды (чаттар, видеоконференциялар, веб-форумдар) қолдану дәстүрлі және инновациялық әдістердің синтезін қамтамасыз етеді. Мақала *нәтижелері* қазақ тілін оқытудың жаңа әдістерін енгізуге, цифрлық білім беру мүмкіндіктерін кеңейтуге және педагогикалық практикаларды жетілдіруге ықпал етеді. Сонымен қатар, оқыту үдерісінде білім алушылардың жеке ерекшеліктері мен қажеттіліктерін ескеру қажеттілігі айтылады.

Қашықтықтан оқытудың болашағы жасанды интеллект, бейімделген оқу бағдарламалары, геймификация, виртуалды шынайылық және интерактивті мультимедиа элементтерін кеңінен қолдану арқылы тиімді жүзеге асатыны көрсетіледі. Бұл әдістер студенттердің мотивациясын арттырып, қазақ тілін меңгеру үдерісін жеңілдетеді.

Түйін сөздер: қашықтықтан оқыту, қазақ тілі, ақпараттық-коммуникациялық технологиялар, оқыту әдістемелері, онлайн-ресурстар.

Н.Х. Шадиева, 2025.

Евразийский гуманитарный институт имени А.К. Кусаинова,

Астана, Казахстан.

E-mail: nur.shad@mail.ru

ЭФФЕКТИВНЫЕ МЕТОДЫ ОНЛАЙН-ОБУЧЕНИЯ КАЗАХСКОМУ ЯЗЫКУ

Н.Х. Шадиева – Евразийский гуманитарный институт имени А.К. Кусаинова, доцент кафедры казахского языка и литературы, кандидат педагогических наук, E-mail: nur.shad@mail.ru, ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0002-9315-0280>.

Аннотация. В данной статье представлен аналитический обзор современных методов дистанционного обучения казахскому языку с применением интернет-технологий. Основная проблема это адаптация традиционных методов преподавания к цифровой образовательной среде, что становится особенно актуально в условиях глобализации и цифровой трансформации образования.

Методы исследования включают в себя сравнительный анализ, оценку цифровых платформ и изучение вовлеченности студентов. Ключевая гипотеза состоит в том, что применение интерактивных инструментов (видеоконференции, социальные сети, ИИ-приложения) повышает мотивацию студентов и способствует более эффективному усвоению языка. Рассмотрены четыре основные методики: грамматико-переводной метод, прямая методика, аудиолингвистический подход и коммуникативное обучение. Исследование показывает, что грамматико-переводной метод теряет актуальность из-за автоматизированных переводчиков, тогда как прямая методика оказывается эффективной благодаря вебинарам и онлайн-конференциям. Коммуникативное обучение особенно значимо, поскольку поддерживает активное взаимодействие в цифровой среде.

Практическое применение включает в себя разработку эффективных стратегий обучения, интеграцию онлайн-платформ и создание интерактивных заданий. Использование интернет-технологий (чаты, видеоконференции, веб-форумы) обеспечивает синтез традиционных и инновационных подходов.

Результаты исследования способствуют внедрению новых методов обучения казахскому языку, расширению возможностей цифрового образования

и совершенствованию педагогической практики. Также подчеркивается необходимость учитывать индивидуальные особенности студентов и их образовательные потребности. Будущее дистанционного обучения связано с широким использованием искусственного интеллекта, адаптивных учебных программ, геймификации, виртуальной реальности и интерактивных мультимедийных элементов, что способствует повышению мотивации студентов и облегчает процесс освоения казахского языка.

Ключевые слова: дистанционное обучение, казахский язык, информационно-коммуникационные технологии, методики преподавания, онлайн-ресурсы.

Кіріспе. Қазіргі білім беру парадигмасына әбден кіріккен қашықтықтан оқыту үрдісі ХХІ ғасырдың білім беру моделінің негізгі элементі. Бұл білім беру мекемелерінен педагогикалық амалдар мен тәсілдерді өзгертуді талап етіп қана қоймайды, сонымен қатар инновациялық стандарттар мен технологияларға бейімделу қажеттілігін көрсетеді. Интернет көмегімен қашықтан білім беру технологияларын пайдалану біліктілікті жетілдірудің арнаулы курстарында ғана емес, сондай-ақ базалық және жоғары білім алуға да өзекті болып отыр.

Телекоммуникативтік құралдар мен «Ғаламтор» ресурстары көмегімен өтілетін қашықтықтан білім берудің алуан түрлі формалары, атап айтсақ, виртуалды сабақтар, вебинарлар, интербелсенді семинарлар, іскерлік ойындары, виртуалды зертханалық жұмыстар мен практикумдар білім алушының мотивациясын барынша ұлғайтады және білім беру нәтижесінің сапасын арттырады. Бұл технологиялар білім беру ресурстарының қолжетімділігін ұлғайтып қана қоймайды, сонымен қатар интербелсенді және тиімді білім алушының жаңа мүмкіндіктерін туғызады, сол арқылы білім беру үдерісі жеке тұлғаға бейімделіп, әрбір білім алушының мұқтажына сай ұйымдастырылады. Қазіргі уақытта цифрлы технологиялар құрал ретінде емес, білім алушылар үшін жаңа мүмкіндіктер ашатын өмір сүру ортасы ретінде қарастырылады. Бұл: кез келген уақытта және кез келген қашықтықта оқыту, білім алушылардың қажеттіліктеріне сәйкес білім беру маршруттарын жобалау мүмкіндігі (Zhou, et al, 2022).

Цифрлық білім беру ортасын құру саласындағы қолданыстағы заңнамалық құжаттарға сәйкес білім беру саласындағы ақпараттандыру объектілеріне қойылатын талаптар әзірленді. Осыған байланысты елімізде арнайы қаулылар қабылданып, жол қарталары жасалды (Qazaqstan Respublikasy Prezidentining, 2022). W.A. Chaleila өз еңбегінде былай деп атап көрсетеді: «COVID-19 пандемиясы онлайн білім берудің енуін жылдамдатты, сол арқылы қашықтықтан оқытудың мүмкіндігі мен қиындықтарын ашып берді» (Chaleila, et al, 2024: 45).

Осылайша, постпандемиялық кезеңдегі қашықтықтан оқыту білім беру жүйесінің стратегиялық құрамдас бөлігіне айналды, және ол жаңа қашықтан өзара ықпалдасу ерекшелігіне сай келетін әдістемелерді ойлап тауып, ендіруді жүйелі түрде жүзеге асыруды талап етеді. Айта кету керек,

қашықтықтан оқыту бағдарламалары кешенді түрде ұйымдастырылғанда, яғни білім алушылардың белсенділігін, мотивациясын арттыратын техникалық жабдықталу, әдістемелік қолдау мен білім берудің интербелсенді формаларын қолданғанда ғана тиімді нәтиже береді. Қазіргі білім беру парадигмасы цифрлы технологияларды бейімдеуге ғана емес, сондай-ақ оқытудың түбегейлі жаңа тәжірибесін қалыптастыруға бағытталғанын көрсетеді. Қашықтықтан оқыту тек географиялық кедергілерді жеңудің құралы болып қалмай, икемділікке, интерактивтілікке және даралануға негізделген жаңа білім беру мәдениетін қалыптастыруда.

Қашықтықтан оқытуды дамытудың негізгі бағыттарының бірі – жасанды интеллектті білім беру процесіне интеграциялау болып отыр. Бүгінде ЖИ жүйелері білім алушылардың жеке қажеттіліктерін талдап, олардың оқу барысын болжауға және бейімделген оқу маршруттарын ұсынуға қабілетті. Мысалы, машиналық оқыту алгоритмдері білімдегі олқылықтарды анықтап, жеке тапсырмаларды ұсыну арқылы оқытуды статикалық үдерістен динамикалық және мақсатты әрекетке айналдырады. Тағы бір маңызды бағыт – білім беру тәжірибесін қызықты ету үшін виртуалды және толықтырылған шынайылықты пайдалану. Виртуалды зертханалар мен симуляциялар тек нақты жағдайларда қолжетімсіз күрделі эксперименттерді қайта жасауға ғана емес, сонымен бірге сыни ойлауды және мәселені шешу дағдыларын дамытуға көмектесетін сценарийлерді модельдеуге мүмкіндік береді. Бұл медицина, инженерия және экология сияқты теориялық білімге практикалық қолдау қажет салалар үшін ерекше маңызды.

Сонымен қатар, қашықтықтан оқыту педагогтың рөлін қайта қарауға мүмкіндік береді. Білім беруші енді дәстүрлі білім трансляторы емес, ақпарат ағынында бағдар көрсетіп, білім алушыларға менторлық ететін фасилитаторға айналады. Бұл тәсіл директивті оқытудан диалогтық оқытуға көшуді болжайды, мұнда студенттердің метакогнитивтік дағдыларын дамыту маңызды орын алады: оқу дағдыларын меңгеру, алынған ақпаратты сыни тұрғыда зерделеу және оны жаңа контексттерде қолдану.

Алайда білім берудегі технологиялардың қарқынды дамуы бірқатар мәселелерді тудырады, олар ерекше назар аударуды талап етеді. Біріншіден, цифрлы теңсіздік сақталуда: сапалы интернет пен заманауи құрылғыларға қолжетімділік халықтың айтарлықтай бөлігі үшін әлі де қолжетімсіз. Бұл білім беру мүмкіндіктерінің теңдігін қамтамасыз ету қағидасына қауіп төндіреді және мемлекет пен халықаралық ұйымдардың мақсатты күш-жігерін қажет етеді.

Екіншіден, ақпараттық толассыз ағын мәселесі туындайды. Қазіргі білім алушылар мәліметтердің үлкен көлемімен бетпе-бет келеді, оны сүзу, құрылымдау және түсіну қажет. Осыған байланысты студенттерде ақпараттық тазалық пен дереккөздерді сыни бағалау дағдыларын қалыптастыру маңызды міндетке айналады.

Ақырында, постпандемиялық кезең білім беру процесіне қатысушылардың

психологиялық тұрақтылығын ерекше айқындап берді. Онлайн платформаларды ұзақ уақыт пайдалану, тірі қарым-қатынастың жетіспеуі және оқшаулану студенттер мен оқытушылардың эмоционалдық қажуын тудыруы мүмкін. Осы тұрғыдан алғанда, қатысушылардың тек когнитивтік емес, сонымен қатар эмоционалдық әл-ауқатын қолдайтын қолайлы цифрлы орта құруға бағытталған бастамаларды дамыту қажет.

Материалдар мен әдістер. Қазақ тілін оқытуда қашықтықтан оқытудың әдістерін пайдалану қазіргі жоғары мектепте маңызды мәнге ие болып отыр. Қазақ тілін қашықтықтан оқыту заманауи ақпараттық технологияларды белсенді қолдануға негізделген. А.М. Бисенгалиева мен К.О. Дюсегалиеваның айтуынша: «Бүгінде қазақстандық білім беру жүйесінің ең үлкен міндеті – заманауи технологияларды меңгеру». (Bisengalieva, et al, 2022: 138)

Интернет коммуникация мен білім алуға теңдессіз мүмкіндіктер ұсынады: миллиондаған адамдар әр күн сайын әлеуметтік желілерде, түрлі мессенджерлерде, интернет-форумдарда, сондай-ақ Skype сияқты видеоконференцияларға арналған бағдарламалар арқылы байланысып жатады. Бұл ауқымды ақпараттық арақатынас мәдени шекаралардың кеңеюі мен тілдік тәжірибенің артуына өз үлесін қосады. Басқа елде өмір сүріп жатқан адамдардың өміріне деген қызығушылық, олармен түрлі шет тілдерінде тілдесуге деген қызығушылық қазіргі қоғамның бөлінбес бір бөлшегі болып қалыптасты. Қазіргі уақыт талабына орай білім беру амалдары мен тәсілдерінің өзгеруінен қазақ тілін қашықтықтан оқыту білім берудің инновациялық әрі перспективті формасы болып саналады. Жаңа педагогикалық тәсілдерді тиімді қолдану арқылы студенттер өздерінің цифрлық сауаттылықтарын дамытады және интерактивті, білім алушыға бағытталған орта құра алады. (Ju-Zaveroni, et al, 2023: 67)

Сонымен қатар, сандық құралдарды қолдану студенттерге жеке кері байланыс ұсыну арқылы өздік білім алуға мүмкіндік беріп, оқыту тиімділігін арттырады (Kolker, Ustinova, Enaliev, 2000: 117). Зерттеу жұмысының нәтижелері көрсеткендей, онлайн тілдік курстар интерактивті әдістер мен прогресті бақылау құралдарын біріктіргенде ең жоғары тиімділікке жетеді. Бұл тәсіл студенттердің академиялық жетістіктерін жақсартып қана қоймай, тіл меңгеру процесін жеңілдетеді (Richards, 2006: 60). Бұл жұмыстың мақсаты – заманауи онлайн-ресурстарды қолдана отырып, қазақ тілін оқытудағы ең нәтижелі әдістемелерді анықтап, жүйелеу. Зерттеу қашықтықтан оқыту саласындағы қазіргі тенденциялар мен амал-тәсілдерді талдауға, сондай-ақ ақпараттық-коммуникациялық технологияларды пайдалана отырып, қазақ тілін оқыту әдістемесін зерттеуге негізделген (Gardner, 2007: 211). Материал ретінде қашықтықтан оқытуға арналған ғылыми жарияланымдар мен білім беру үдерісінде пайдаланылатын интернет-ресурстар қолданылған.

Бұл зерттеу барысында қазақ тілін оқытудағы негізгі төрт әдістемелік тәсіл қарастырылып, олардың қашықтықтан оқыту жағдайларына бейімделуі зерделенді. Зерттеу объектісі ретінде грамматикалық аударма әдісі, тура

әдіс, аудио-лингвистикалық әдіс және коммуникативтік әдістеме талданды. Грамматикалық аударма әдісі, негізінен, грамматикалық құрылымдарды меңгеруге бағытталған, алайда қашықтықтан оқыту кезінде оның өзектілігі төмендейтінін көрсетеді. Дегенмен, бұл әдіс қазақ тілінің күрделі грамматикалық ерекшеліктерін студенттерге жеткізуде және олардың грамматикалық білімін тереңдетуде әлі де маңызды болып табылады (Manca, et al, 2016: 101).

Тура әдіс студенттердің қазақ тілінде сөйлеу дағдыларын дамытуға негізделеді. Бұл әдісті қолдану үшін қашықтықтан оқытуда вебинарлар мен онлайн-конференциялар ұйымдастыру арқылы тілдік орта құру мүмкіндіктері талданды. Аудио-лингвистикалық әдіс аудиоматериалдар мен бейнежазбалар арқылы тыңдалым және айтылым дағдыларын дамытуға бағытталады. Зерттеу барысында подкасттар мен аудиоматериалдарды қолдану тиімділігі қарастырылды. Коммуникативтік әдістеме қазақ тілін шынайы өмірлік жағдайларда меңгеруге бағытталған. Әлеуметтік желілер мен онлайн-платформаларды пайдалана отырып, студенттердің ауызекі сөйлеу дағдыларын жетілдіру мүмкіндіктері зерделенді. Зерттеу барысында ақпараттық-коммуникациялық технологиялардың қазақ тілін оқытудағы рөлі мен мүмкіндіктері зерттеліп, интерактивті платформалар, соның ішінде Worldwall және LearningApps қолданылды. Бұл платформалар оқытудың тиімділігін арттырып, студенттердің сабаққа деген ынтасын күшейтуге бағытталған.

Материалдар ретінде қазақ тілін оқытуға арналған ғылыми мақалалар, цифрлық платформалар мен интернет-ресурстар, сондай-ақ студенттер мен оқытушылардан алынған деректер пайдаланылды. Зерттеуде байқау, сауалнама және деректерді талдау әдістері қолданылды. Нәтижесінде қазақ тілін оқытуда дәстүрлі әдістер мен заманауи технологиялардың тиімді үйлесімі анықталды.

Нәтижелер. Қазіргі кезде тілді оқытудың 4 негізгі әдістемесі бар:

1. Grammar Translation – тілді оқытудың классикалық әдістемесі.
2. Direct Method – тура тәсіл.
3. Audio-lingualism – заманауи әдістердің алғашқыларының бірі.
4. Communicative Language Teaching – қазіргі стандартты тәсіл.

Бұл тәсілдердің әрқайсысының өз бағыты мен өз артықшылығы бар. (Li, et al, 2024: 98) Бүгінде, ғаламдану қарқынын, ақпараттық технологиялар мен интернет мүмкіндіктерін ескере отырып, қазақ тілін оқытудың барлық әдістерін онлайн оқыту түріне лайықтап қайта қарастыруға болады. Ақпараттық технологиялар көмегімен қазақ тілін оқытудың дәстүрлі әдістерінің қазіргі қолданылу түрлерін қарастырып көрейік.

Тілді оқытудың классикалық әдістемесі – бұл ана тілінен шет тіліне немесе керісінше аударма жасау әдісі. Бұл он тоғызыншы ғасырдың соңынан бастап қолданылып келе жатқан ең дәстүрлі әдіс. Алғашқыда бұл әдісті «өлі тілдерді» оқыту үшін пайдаланған, мәселен, латын немесе грек тілін. Бұл әдістің негізгі сипаты – грамматикалық ережелерді меңгеріп, ана тілінен шет тіліне аударма жасау барысында пайдалану (Gardner, 2007: 231).

Интернетті пайдалану кезінде классикалық әдістеме өз өзектілігін

жоғалтады, себебі, қазірде студенттер автоматты аудару бағдарламалары мен онлайн аудармашылар қызметін көп қолданады. Бұл әдіс аудармашылар қызметімен қатар, шет тіліндегі фильмдерді алдымен субтитрмен, кейін субтитрсіз көруді ұстанады, субтитрсіз көру, әсіресе, сүйікті фильмдерді көрген кезде көбірек пайдасын тигізеді. Осылайша, Интернеттен қызықты бірнеше сүйікті фильмдерді іріктеп алып, көру – шет тілін меңгеруге үлкен септігін тигізеді. Қазақ тілін үйренудің бастапқы кезеңінде балаларға арналған хабарларды көру пайдалырақ, себебі, бұл кезде үйренушінің сөздік қоры аз, тыңдалым дағдысы толық қалыптаспаған. Балаларға арналған хабарларда қолданыста көп кездесетін сөздер пайдаланылады, сөйлемдері қарапайым, бұл шетелдік студенттерге әбден қолайлы. Мұнан әрі видеоклиптер, жаңалықтар, телехабарлар, ән мен аудиоматериалдарды тыңдауға басымдық беріледі, әрине, тыңдауға берілетін материалдар үйренушіге қызық болуы шарт.

Тілді үйретудегі екінші әдіс «табиғи» болмысымен кең танымал, ол 1900 жылдардың басында дәстүрлі аударма әдісінің баламасы ретінде пайда болған. Бұл әдіс бойынша дұрыс айтылымға, аудармасыз алдын ала дайындықсыз сөйлеуге баса көңіл бөлінеді, керісінше грамматикалық талдауға аз уақыт беріледі. Бұл әдіс студенттің тікелей тәжірибесіне, қазақша ауызекі сөйлеуіне негізделген, яғни, тілді жалпы күнделікті жағдайда түсіне білуге арналған. Бұл әдіс нәтижелі болуы үшін тіл үйренушілердің шағын бірнеше тобы болуы керек, және олардың тіл үйренуге деген мотивациясы жоғары болуы шарт, себебі, жасанды ортада табиғи ситуациялар тудыру және барлық үйренушілерге бірдей қолайлы тәжірибе мен түсініктілік қалыптастыру оңай емес. (Mil'rud, 2005: 67) Интернет бұл әдісті қазақ тілін қашықтықтан оқытуда қолдануға да, дәстүрлі аудиторияда өз бетінше үйренуге де мол мүмкіндік тудырады. Бұл әдіс вебинарлар мен онлайн-конференцияларды біріктіреді, сол арқылы қазіргі ақпараттық-коммуникациялық технологияларды білім беру үдерісіне енгізу жүзеге асады.

Қазақ тілін оқыту әдістемесінде бүгінгі күні көптеген қосымша ресурстар бар. Сондай қосымшалардың бірі – Worldwall деп аталады. Қазақ тілін интерактивті жаттығулар арқылы грамматика мен лексикалық мәтіндерді бере отырып, оқылым, тыңдалым тапсырмаларын орындатуға болады. Қосымшаның басты ерекшелігі – көптеген үлгідегі тапсырмаларды жылдам орындап, басқа тапсырма түрлеріне ауысу мүмкіндігі қарастырылғандығында. Білім алушылардың білім алуға ынтасы төмендей бастағанда немесе күрделі тақырыптар кезінде демала отырып, білім алу үшін Learningapps қосымшасын пайдалануға да болады. Learningapps – ойын арқылы тілді меңгеру ресурстарының бірі. Ойындар, викторина, кроссворд, пазлдар құрастыру арқылы сабақ кезінде алған материалдарды білім алушы өз бетімен жеке отырып орындай алады. Бұл оның білімін бекітуге мүмкіндік береді.

Талқылау. LearningApps.org арқылы: интерактивті оқыту, интерактивті модульдердің көмегімен оқыту және оқыту процесін қолдау, модульдерді

жылдам құру және өзгерту, тапсырмалар базасын жинақтап, қолжетімді ету сияқты жұмыс түрлерін орындауға болады.

Audio-lingualism method – бұл әдіс стандартты фразаларды қайталау мен жаттаудан тұрады. Бұл әдіс алғаш Америка Құрама Штаттарында пайда болған, Екінші дүниежүзілік соғыс кезінде тиісті қызметкерлердің шет тілдерін жылдам әрі сапалы үйренуі үшін пайдаланылған. Ол кезде бұл әдіс ең нәтижелі әдістердің бірі еді, бірақ тек мотивациясы өте жоғары адамдар мен шағын топтарда ғана. Бұл әдіс негізгі модельді қайталау көмегімен жүзеге асатын механикалық дағды қалыптастыруға негізделген. Стандартты фразаларды қайталау мен жаттаудан тұратын бұл бағыт тіл үйрену үдерісіндегі контекстің рөлін мүлде ескерусіз қалдырады.

Communicative Language Teaching Method, немесе оқудың коммуникативті әдістемесі мына идеяға негізделген: шет тілін меңгеру үшін оны шынайы өмір жағдайында үйрену керек, сол арқылы шет тілін табиғи тұрғыда меңгеріп, қолдана білуге болады. J.C. Richards өз зерттеулерінде атап көрсеткен: «Тілдерді оқытудың коммуникативті әдістемесінің (CLT) тиімділігі маңызды коммуникация мен тілдік дағдыларды тәжірибеде пайдалануға баса көңіл бөлуде. Бұл тәсіл білім алушылардың жылдам сөйлеумен қатар, сөздерді дұрыс, дәл қолдана білуіне көмектеседі». (Richards, 2006: 213) Бұл жерде оқытушының атқаратын негізгі қызметі екі түрлі: алғашқысы – топтағы барлық қатысушылардың өзара коммуникациялық байланысқа түсуіне септігін тигізеді және қызметтің әртүрлі түрін пайланады; екіншісі – аталған топтың басшысы ретінде оқу үдерісін қадағалайды және білім алушыларға мотивация береді. Бұл әдіс қазақ тілінде сөйлейтін адамдармен сөйлесу үшін, ситуациялық диалогтар құру үшін әлеуметтік желілер арқылы жүргізіледі, сонда тіл үйренуші ауызекі сөйлеу тілін меңгереді.

Қазіргі заманғы ақпараттық технологиялардың қарқынды дамуы мен интернет ресурстарының қолжетімділігі тіл үйрену әдістемелерінің жаңа деңгейге көтерілуіне ықпал етуде. Бұл жағдай қазақ тілін оқыту процесін жетілдіру және оны заманауи талаптарға сай бейімдеу қажеттілігін туындатып отыр. Тіл үйрету әдістемелерін талдау барысында олардың әрқайсысының өзіндік артықшылықтары мен шектеулері анықталды. Мысалы, S. Fajaruddin зерттеуі технологияға негізделген тіл үйренудің дәстүрлі әдістерден асып түсетінін және оқу процесіне айтарлықтай әсер ететінін көрсетеді. (Fajaruddin, et al, 2024: 77).

Грамматика мен аудармаға негізделген классикалық әдіс грамматикалық құрылымдарды терең меңгеруге мүмкіндік береді. Дегенмен, қазіргі уақытта студенттер автоматтандырылған аударма құралдарын жиі қолданатындықтан, бұл әдістің оқыту процесіндегі рөлі айтарлықтай төмендеді. Соған қарамастан, бұл әдіс грамматикалық ережелерді үйретуде және тілдің негіздерін қалыптастыруда маңызды болып қала береді.

D. Larsen-Freeman пікірінше, грамматика-аударма әдісі дәстүрлі деп саналса да, грамматикалық ережелерді және аудару дағдыларын меңгеруде, әсіресе

оқуға және жазуға басымдық беретін оқушылар үшін тиімді болып қала береді. (Larsen-Freeman, 2000: 301) Мысалы, интерактивті платформаларды пайдалана отырып, қазақ тілінің күрделі грамматикалық құрылымдарын студенттерге жеңіл әрі қолжетімді түрде түсіндіруге болады.

Тікелей тәжірибеге негізделген тура әдіс студенттердің сөйлеу қабілетін дамытуды мақсат етеді. Бұл әдіс қазақ тілін шет тілі ретінде үйретуде ерекше тиімді. Онлайн форматта сабақтар ұйымдастыру арқылы студенттерге қазақша әңгімелесу, сұрақтарға жауап беру және күнделікті өмірлік жағдайларды модельдеу сияқты тапсырмалар беру олардың тілдік дағдыларын айтарлықтай жақсартады. Заманауи платформаларда вебинарлар өткізу бұл әдістің тиімділігін арттыра түседі. Тыңдау және қайталауға негізделген әдіс студенттердің тыңдалым қабілеттерін дамытып, айтылымдарын жетілдіруге бағытталған. Қазақ тілін оқыту барысында подкасттар, аудио жазбалар, бейнематериалдар сияқты ресурстарды қолдану тиімділігі жоғары екенін көрсетті. Бұл әдісті интерактивті жаттығулармен толықтыру арқылы оның заманауи оқыту талаптарына сәйкес келуін қамтамасыз етуге болады.

Коммуникативті әдіс қазақ тілін табиғи қарым-қатынас жағдайында меңгеруге бағытталған. Бұл әдістің ерекшелігі – тілдік дағдыларды шынайы өмір жағдайларында дамытуға мүмкіндік береді. Әлеуметтік желілерді қолдану арқылы студенттердің өзара пікір алмасуы және диалог құруы олардың сөйлеу қабілеттерін жетілдіруге септігін тигізеді. Мұндай әдістер тек тілдік дағдыларды қалыптастырып қана қоймай, студенттердің өзара белсенді әрекеттесуіне жағдай жасайды. Зерттеулерде атап өтілгендей, «utilizing social media for language learning enhances reading, writing, and vocabulary skills while also increasing learners' motivation» (Nasution, 2022: 45).

Жалпы, қазақ тілін оқытуда қолданылатын әдістемелерді ақпараттық-коммуникациялық технологиялармен толықтыру олардың тиімділігін арттыруға ықпал етеді. Сонымен қатар, оқыту процесінде әр студенттің қажеттіліктері мен мүмкіндіктерін ескеріп, жеке бағдарланған тәсілдерді қолдану маңызды. Осындай кешенді көзқарас қазақ тілін оқытуды заманауи білім беру жүйесінің негізгі элементі ретінде қарастыруға мүмкіндік береді. Қазақ тілін оқытуда дәстүрлі және заманауи әдістемелерді цифрлық технологиялармен ұштастыру оқу процесін бейімдеуде ерекше назарды қажет етеді. Әр әдістің тиімді қырларын сақтап қана қоймай, оқу үдерісін тереңдетуге мүмкіндік беретін инновациялық құралдарды енгізу маңызды. Мәселен, жасанды интеллектке негізделген Duolingo сияқты платформаларды пайдалану білім алушылардың жеке қажеттіліктеріне сай бейімделген тапсырмалар ұсыну арқылы оқытудың дербес тәсілін жүзеге асыруға мүмкіндік береді.

Тілді меңгеру барысында білім алушылардың мотивациясы маңызды рөл атқарады. Қазіргі заманғы платформалар оқу процесіне геймификация элементтерін енгізуге мүмкіндік береді, мысалы, виртуалды марапаттар алу, миссияларды орындау немесе командалық жарыстарға қатысу. Бұл студенттердің оқуға деген қызығушылығын арттырып, оларды оқу процесіне

белсенді түрде тартуға септігін тигізеді. Мысалы, қазақ халқының мәдениеті мен дәстүрлеріне негізделген квесттер немесе викториналар ұйымдастыру студенттердің білімдерін байытып, олардың тілдік ортаны тереңірек түсінуіне көмектеседі. Сонымен қатар, қазақ тілін оқытуда мәдени контексті ескеру маңызды. Мысалы, қазақ халқының мақал-мәтелдері мен идиомаларын интерактивті тапсырмалар арқылы үйрету тек тілдік дағдыларды жетілдіріп қана қоймай, сонымен қатар ұлттық ерекшеліктер мен менталитетті тереңірек түсінуге ықпал етеді. Бұл тәсіл, әсіресе, қазақ тілін екінші тіл ретінде меңгеріп жатқан студенттер үшін оқу процесін қызықты әрі мазмұнды ете түседі.

Цифрлық технологиялар мәдениетаралық коммуникация дағдыларын дамыту үшін де жаңа мүмкіндіктер ашады. Білім алушылар қазақ тілін тасымалдаушылармен виртуалды алмасуларға қатысу немесе бірлескен жобалар жасау арқылы тілді қолданудың нақты жағдайларын сезінеді. Мысалы, экологиялық мәселелер немесе Қазақстандағы туризмді дамыту сияқты өзекті тақырыптар бойынша онлайн конференциялар немесе пікірталастар ұйымдастыру студенттердің сөйлеу қабілеттерін дамытып қана қоймай, олардың сыни ойлауын ынталандырады.

Қазақ тілін оқытудың тиімділігін арттыру үшін заманауи әдістемелер мен цифрлық құралдарды кешенді түрде қолдану қажет. Бұл білім беру ортасын студенттердің мотивациясын қолдайтын, түрлі ресурстарға қолжетімділік беретін және олардың тұлғалық әрі академиялық дамуын қамтамасыз ететін етіп құруды талап етеді. Дәстүрлі әдістемелерді, технологияларды және мәдени контекстті интеграциялау ғана қазақ тілін оқытудың сапалы әрі тұрақты моделін қамтамасыз ете алады.

Қорытынды. Интернет-технологияларды қолдану арқылы тілді меңгертуге арналған жаттығуларға мысалдар.

Интернет-технологиялардың атауы	Жаттығулардың тақырыбы
	Giving directions (Межелі жерге қалай жетуге болады).
«Сөйлесу каналдары» (chat channels)	Әлеуметтік желіден белгілі бір жердің географиялық орналасуы туралы пікірталас жүріп жатқан чат тобын тауып, пікірталасқа қатысыңыз, кем дегенде екі-үш қатысушымен тілдесіңіз. Чат-логты паракқа шығарып, арнаулы лексиканың қолданысын тексеріңіз.
Аудио- және видеоконференциялар	Серігіңізбен қаладағы өздеріңіз жақсы көретін орын туралы әңгімелесіңіздер, қалаңыздың тағы қандай көрнекі жерлерін тамашалауға болатынын ақылдасыңыздар.
Әлеуметтік желілер	Өз блогыңызда жақында жасаған саяхатыңыз туралы жазба қалдырыңыз, сол ел немесе қала туралы қандай әсерде болғаныңызбен бөлісіңіз. Басқа да қатысушылармен осы мәселені талқылаңыз. Өртүрлі елдерге жасалған басқа да саяхаттаушылардың блогымен танысып, кем дегенде екі-үшеуіне пікір қалдырыңыз.
Электрондық пошта	Серігіңізге өз қалаңыздың тарихы туралы жазыңыз. Одан өзі тұратын қаланың тарихы туралы айтып беруін өтінізіңіз.

Таратылым тізімі (mailing list)	Өз қалаңыздың (еліңіздің) тартымды жерлері жайлы таратылым тізімін жасаңыз. Өзіңіз тілін оқып жатқан ел туралы сондай таратылымдарға тіркеліңіз.
Веб-форумдар (web forums)	«Менің қаламның көрнекті жерлері» деген тақырыпта форум ашыңыз, жұмысын жүргізіңіз.
Жаңалықтар топтары (newsgroups)	Өз қалаңыз немесе веб-форумда танысқан достарыңыз тұрып жатқан қалалар жайлы соңғы жылда жарияланған жаңалықтарды табыңыз.

Осылайша, интернет технологияның білім беру үдерісіне кірігуін ғылыми тұрғыдан талдау қашықтықтан оқыту әдістемесін жасау мен жүзеге асыруда жүйелі әрі көп деңгейлі тәсілдің қажет екенін көрсетті. Тілдік тәжірибелер мен тұлғааралық өзара ықпалдастық ерекшелігі білім беру бағдарламаларынан бейімделгіштік пен икемділікті талап етеді, сол себепті де білім беру бағдарламалары үнемі жаңарып, жетіліп отыруы тиіс. Чат-каналдар, аудио және видеоконференциялар, әлеуметтік желілер мен басқа да интернет-ресурстар сияқты түрлі онлайн платформаларды пайдалану тілдік дағдыны нығайта түсуге ғана септігін тигізіп қоймайды, сонымен қатар білім алушылардың бойында ХХІ ғасырдың аса маңызды құзыреттерін қалыптастырады, оның қатарында сандық сауаттылық, виртуалды топпен тиімді жұмыс істей білу және сыни ойлау бар.

Тілдерді оқыту үдерісіне интернет-технологиялардың кірігуі мотивацияға толы, интербелсенді білім беру ортасын қалыптастыруға мүмкіндік береді. Қолданылатын технологиялық құралдар мен әдістемелік амалдардың алуантүрлілігі білім беру үдерісінің жеке адамға икемделуіне мол септігін тигізеді, ал бұл инклюзивті және қашықтықтан оқыту кезінде өте маңызды. Мұндай әдіс оқытудың жеке тұлғаға икемделуіне мол мүмкіндік береді, әрбір студент тіл үйрену кезінде өзіне қажетті, мамандығына сай әрі қолайлы, әрі тиімді тәсілді таңдап ала алады. (Lin, 2012: 89)

“Әлеуметтік медианы тіл үйренуде қолдану студенттердің белсенділігін және мотивациясын арттырып, тілдік дағдыларды жақсартуға әкелетіні анықталды”.

Жоғарыда айтылғандарға орай, Қазақстан Республикасының педагогикалық ЖОО-ның тілдерді оқыту бағдарламаларында онлайн құралдарды білім беру үдерісінде қолдану әр пәннің оқыту әдістемесінде арнайы қарастырылуы керек деген ой түйдік. Оған жеке пән арнауың қажеттілігі жоқ. Себебі бүгінгі жастар әртүрлі технологиялық құралдарды еркін меңгерген, сондықтан оларды тек мамандыққа бағыттау маңызды. Мәселен, қазақ тілінің грамматикасын өтіп жатқанда, сол грамматикалық ерекшеліктерді қандай да бір цифрлық технология көмегімен білім алушының тез игеруіне және есінде қалып, грамматиканы қолдану дағдысының қалыптасуын да ойластыру керек болады. Бұл оқытушылардың заманауи сандық технологияларды тиімді пайдалануына себеп болып қана қоймайды, сонымен қатар сандық дәуірдің үдемелі жағдайына ыңғайланған инновациялық әдістемелер ойлап табуға мүмкіндік береді. Мұндай

пәннің болуы педагогтардың жаңа ұрпағын тәрбиелеп шығаруға толық негіз болады, мұндай мамандар қазіргі білім беру кеңістігінің жаңа мүмкіндіктерін пайдаланып, қиын мәселелердің шешімін таба алады. Ойымызды түйіндей келе, кез келген цифрлық ресурсты пайдалану кезінде оны тек көрнекілік құрал ретінде ғана емес, білім алушының белгілі бір дағдысының қалыптастырушы құралдардың бірі ретінде қарау қажет.

Заманауи интернет-технологиялар тілдік дағдыларды дамыту мен білім беру сапасын арттыруда кең мүмкіндіктер ашады. Цифрлық платформаларды қолдануға негізделген интерактивті тапсырмалар студенттердің оқу үдерісіне белсенді қатысуын айтарлықтай күшейтеді. Мысалы, Қазақстанның мәдени немесе тарихи аспектілеріне қатысты виртуалды жобаларды құру студенттердің білімін тереңдетіп қана қоймай, қазақ тілін практикалық жағдайларда қолдануға ынталандырады.

Сонымен қатар, білім беру платформаларында ойын элементтерін (геймификация) пайдалану қазіргі уақытта ерекше танымалдылыққа ие болуда. Қазақ тілінің лексикасы мен грамматикасына негізделген оқу ойындары, квесттер немесе викториналарды әзірлеу оқыту үдерісін қызықты әрі тиімді етеді. Геймификация күрделі тақырыптарды студенттердің жеке қажеттіліктеріне бейімдеуге мүмкіндік беріп, әрбір қатысушыға өзінің дайындық деңгейіне сәйкес материалдармен жұмыс істеуге жағдай жасайды.

Бұдан бөлек, интернет-технологияларды оқыту процесіне енгізу тіл үйренушілердің өздігінен оқу дағдыларын дамытуға ықпал етеді. Мысалы, Duolingo сияқты жасанды интеллект негізіндегі қосымшаларды пайдалану студенттерге оқу қарқынын өздігінен таңдауға, қиын тақырыптарды қайталауға және өз прогресін бақылауға мүмкіндік береді. Бұл мүмкіндіктер дайындық деңгейі әртүрлі студенттер үшін ерекше пайдалы, олардың барлығына жоғары нәтижеге қол жеткізу үшін тең мүмкіндіктер береді.

Осылайша, интернет-технологияларды қазақ тілін оқытуда пайдалану білім беру процесін жетілдірумен қатар, студенттердің ХХІ ғасырдың негізгі құзыреттерін қалыптастыруға да ықпал етеді. Инновациялық тәсілдер – виртуалды коммуникацияларды, интерактивті платформаларды және геймификация элементтерін біріктіру – тілді оқытуды қазіргі заманғы талаптар мен білім алушылардың үмітіне сай тартымды және тиімді үдеріс ретінде қалыптастырады.

Әдебиеттер

Бисенгалиева А.М., Дысегалиева К.О. (2022) Освоение современных технологий дистанционного обучения в вузах. Ясауи университетінің хабаршысы 1(123):136–143.

Колкер Ю.М., Устинова Е. С., Еналиева Т.М. (2000) Практическая методика обучения иностранному языку. Академия, Москва. ISBN: 978-5-89401-078-6.

Мильруд П. П. (2005) Методика преподавания английского языка. Дрофа, Москва. ISBN: 978-5-358-00852-1.

Қазақстан Республикасы Президентінің 2022 жылғы 26 қарашадағы № 2 Жарлығы. Құжат 19.08.2024 ж. алынған: <https://adilet.zan.kz/kaz/docs/U2200000002>.

Chaleila W.A., Qadan E., Abu-Touma L.G., Assaly I., Atamna U., Habayib H., Masarweh A. (2024) Online learning anxiety and academic self-efficacy during the COVID-19 crisis. *Online Learning* 28(2):45–66. DOI: 10.24059/olj.v28i2.1245 (in English).

Fajaruddin S., Retnawati H., Setiawan C., Apino E., Arlinwibowo J., Rachman D. (2024) Technology's Impact on Language Learning: Meta-Analysis on Variables and Effectiveness. *Journal of Education and Learning* 18(2):512–525.

Gardner R.C. (2007) Motivation and second language acquisition. *Porta Linguarum* 8:9–20.

Ju-Zaveroni Y., Lee S. (2023) Online language learning in participatory culture: Digital pedagogy practices in the post-pandemic era. *Educ Sci* 13(12):1217. DOI: 10.3390/educsci13121217 (in English).

Larsen-Freeman D. (2000) *Techniques and Principles in Language Teaching* (2nd ed.). Oxford University Press, Oxford.

Li Z., Wang C., Bonk C. J. (2024) Exploring the utility of ChatGPT for self-directed online language learning. *Online Learning Journal* 28(3). DOI: 10.24059/olj.v28i3.1254 (in English).

Lin C.-H. (2012) *Language Learning through Social Networks: Perceptions and Reality*. University of California, Irvine.

Manca S., Ranieri M. (2016) Social media in higher education: Examining the role of technology in language learning. *Computers & Education* 94:96–114.

Nasution A.K. (2022) Social Media Used in Language Learning: Benefits and Challenges. *Journal of Linguistics, Literature and Language Teaching* 2(1):65–74.

Richards J. C. (2006) *Communicative Language Teaching Today*. Cambridge University Press, Cambridge. ISBN: 978-0-521-92512-9 (in English).

Zhou T., Zhang W. (2022) Effectiveness study on online or blended language learning based on student achievement: A systematic review of empirical studies. *Sustainability* 14(12):7303. DOI: 10.3390/su14127303 (in English).

References

Bisengalieva A.M., Dysegalieva K.O. (2022) Osvoenie sovremennyh tehnologij distancionnogo obuchenija v vuzah. [Mastering modern technologies of distance learning in higher education]. *Bulletin of Yasawi University*. - 1(123):136–143 (in Russian).

Chaleila W.A., Qadan E., Abu-Touma L.G., Assaly I., Atamna U., Habayib H., Masarweh A. (2024) Online learning anxiety and academic self-efficacy during the COVID-19 crisis. *Online Learning* 28(2):45–66. DOI: 10.24059/olj.v28i2.1245 (in English).

Fajaruddin S., Retnawati H., Setiawan C., Apino E., Arlinwibowo J., Rachman D. (2024) Technology's Impact on Language Learning: Meta-Analysis on Variables and Effectiveness. *Journal of Education and Learning* 18(2):512–525 (in English).

Gardner R. C. (2007) Motivation and second language acquisition. *Porta Linguarum* 8:9–20.

Ju-Zaveroni Y., Lee S. (2023) Online language learning in participatory culture: Digital pedagogy practices in the post-pandemic era. *Educ Sci* 13(12):1217. DOI: 10.3390/educsci13121217 (in English).

Kolker J.M., Ustinova E.S., Enaljeva T.M. (2000) *Prakticheskaja metodika obuchenija inostrannomu jazyku*. [Practical methodology of teaching a foreign language]. Akademia, Moscow. ISBN: 978-5-89401-078-6 (in Russian).

Larsen-Freeman D. (2000) *Techniques and Principles in Language Teaching* (2nd ed.). Oxford University Press, Oxford (in English).

Li Z., Wang C., Bonk C.J. (2024) Exploring the utility of ChatGPT for self-directed online language learning. *Online Learning Journal* 28(3). DOI: 10.24059/olj.v28i3.1254 (in English).

Lin C.-H. (2012) *Language Learning through Social Networks: Perceptions and Reality*. University of California, Irvine (in English).

Manca S., Ranieri M. (2016) Social media in higher education: Examining the role of technology in language learning. *Computers & Education* 94:96–114 (in English).

Mil'rud R.P. (2005) *Metodika prepodavaniya anglijskogo jazyka*. [Methodology of teaching the English language]. Drofa, Moscow. ISBN: 978-5-358-00852-1 (in Russian).

Nasution A.K.P. (2022) Social Media Used in Language Learning: Benefits and Challenges. *Journal of Linguistics, Literature and Language Teaching* 2(1):65–74 (in English).

Qazaqstan Respublikasy Prezidentining (2022) 26 qarashadaǵy № 2 Jarlyǵy [Decree No. 2 of the President of the Republic of Kazakhstan dated November 26, 2022]. Retrieved August 19, 2024, from <https://adilet.zan.kz/kaz/docs/U2200000002> (in Kazakh).

Richards J.C. (2006) *Communicative Language Teaching Today*. Cambridge University Press, Cambridge. ISBN: 978-0-521-92512-9 (in English).

Zhou T., Zhang W. (2022) Effectiveness study on online or blended language learning based on student achievement: A systematic review of empirical studies. *Sustainability* 14(12):7303. DOI: 10.3390/su14127303 (in English).

 CONTENTS

PEDAGOGY

P. Abdurazova, A. Ussenbay, M. Aldanazarova ADVANCING INCLUSIVE EDUCATION: THE IMPACT AND POTENTIAL OF VIRTUAL LABORATORY SIMULATIONS FOR STUDENTS WITH DISABILITIES IN CHEMISTRY.....	5
A.M. Abdykhalykova, A.K. Serdalina, G. Baigunissova EFFECTIVENESS OF WEB 2.0 TESTING PROGRAMS IN TEACHING ENGLISH IN HIGHER EDUCATION INSTITUTIONS.....	23
Zh.S. Assanova, Sh.M. Maigeldiyeva, Zh. Saparkyzy POSSIBILITIES OF USING SMART TECHNOLOGIES IN THE TRAINING OF FUTURE TEACHERS.....	39
A.E. Bitemirova, Sh.Zh. Mutalieva, K.Z. Kerimbaeva STUDYING THE IMPORTANCE AND FEATURES OF USING VR IN CHEMISTRY LESSONS AT UNIVERSITIES.....	55
Y. Gelişli, A. Kuralbayea, L. Kazykhankyzy EXAMINING THE RELATIONSHIP BETWEEN UNDERGRADUATE STUDENTS' ATTITUDES TOWARDS THEIR LECTURERS AND ACADEMIC SELF-CONFIDENCE.....	68
M.B. Dzhanaev, K.A. Baigutov THEORETICAL PROBLEMS OF ETHNOAESTHETICS IN ART EDUCATION.....	79
A. Duisembekova, A. Soltabayeva, A. Zhuravel, D. Kanayeva INTEGRATION OF AN AGAR ART TO A RESEARCH-ORIENTED MICROBIOLOGY LABORATORY SYLLABUS.....	96
M.M. Duisenova, A.N. Zhorabekova, T.A. Ainabekova GAMIFICATION STRATEGIES IN PRIMARY SCHOOL ENGLISH CLASSES: ENHANCING MOTIVATION AND LANGUAGE ACQUISITION THROUGH DIGITAL GAMES.....	112
D. Erdembekova, A. Issakyzy, B.K. Ospanova THE INFLUENCE OF REGGIO PEDAGOGY ON THE DEVELOPMENT AND EDUCATION OF PRESCHOOL CHILDREN.....	129
G.S. Yersultanova, R.K. Toleubekova, M.P. Asylbekova FEATURES OF THE FORMATION OF PROFESSIONAL FUNCTIONS OF THE FUTURE SOCIAL PEDAGOGUE IN THE COURSE OF SCIENTIFIC AND PRACTICAL TRAINING.....	148

N. Zhienbayeva, K. Zhumabay, A. Karabayeva EFFECTIVE WAYS TO TEACH STUDENTS TO WRITE ESSAYS IN THE FORMATION OF READING AND WRITING LITERACY.....	170
A.K. Kaldarova, M.A. Vasquez, T.A. Kulgildinova IMPROVING ORAL PROFICIENCY IN STUDENTS THROUGH CASE STUDY-BASED PEDAGOGICAL APPROACHES.....	184
B.S. Kapalbek, A.E. Kalenbekova POSITIONS OF AKYMET BAITURSYNOV IN RELATION TO PRIMARY SCHOOL.....	196
M.B. Kengessova, L. Demchenko METAPHOR IN THE ASPECT OF SPEECH DEVELOPMENT OF SCHOOLCHILDREN IN GRADES 5-8.....	207
Y.A. Kumarev, N.V. Mirza, Y. Gelişli INSTAGRAM AS A TOOL FOR THE FORMATION AND DEVELOPMENT OF CRITICAL THINKING AMONG STUDENTS IN ENGLISH LESSONS.....	221
G. Makharova ENHANCING THE LINGUODIDACTIC POTENCIAL OF PRE-SERVICE PRIMARY SCHOOL TEACHERS THROUGH THE USE OF DIGITAL TOOLS.....	235
A.Zh. Murzalinova, N.I. Pustovalova, N.T. Ualiyeva THE PRACTICE OF INCLUSIVE EDUCATION IN THE INTEGRATION WITH CONTINUOUS PROFESSIONAL PROGRESS OF THE STUDENTS WITH SPECIAL EDUCATIONAL NEEDS.....	255
S.K. Mussina, S.K. Mukanova, M.A. Serebryanikova TEACHING FOREIGN LANGUAGE IN INCLUSIVE EDUCATIONAL ENVIRONMENT AT UNIVERSITY.....	271
A. Tuzdybayeva1*, U. Kyakbayeva 1, Ayşe Dilek Öğretir Özçelik THE PROBLEM OF DEVELOPING CRITICAL THINKING SKILLS IN PRESCHOOLERS.....	284
N.Kh. Shadieva EFFECTIVE METHODS OF ONLINE TEACHING KAZAKH LANGUAGE.....	297

ECONOMICS

Zh.M. Abuova, A.K. Akpanov, S.S. Abdildin THE IMPACT OF FINANCIAL SUPPORT FOR ENTREPRENEURSHIP ON THE DEVELOPMENT OF SMALL AND MEDIUM-SIZED BUSINESSES IN KAZAKHSTAN.....	312
Zh. Assylbekova, T. Apendiyev, Z. Aktamberdieva RENEWAL AND REVIVAL OF NATIONAL INDUSTRIAL PERSONNEL OF KAZAKHSTAN (1991-2009).....	324
K.T. Auyezova, A.A. Shametova, A.K. Yelemesov SMALL BUSINESS AS A FACTOR IN THE DEVELOPMENT OF THE REGIONAL ECONOMY (USING THE EXAMPLE OF THE EAST KAZAKHSTAN REGION OF KAZAKHSTAN).....	344
A.K. Bakenova, Dmitry V. Bakhteev IMPROVING MECHANISMS OF MANAGERIAL DECISION-MAKING USING ARTIFICIAL INTELLIGENCE TECHNOLOGIES.....	363
A.M. Yessirkepova, D.M. Makhmud, R.N. Serikova STUDY OF NATURAL RESOURCES UTILIZATION IN AGRO- INDUSTRIAL COMPLEX WITHIN THE FRAMEWORK OF CHANGING CLIMATIC CONDITIONS.....	380
N.N. Zhanakova, A.T. Кабиева, A.T. Karipova REAL INCOMES OF THE POPULATION: CURRENT TRENDS AND CAUSES OF INEQUALITY.....	401
A.T. Kokenova, J.S. Kazanbayeva, A.K. Kupesheva RESEARCH OF THE DYNAMICS OF THE LIVESTOCK INDUSTRY DEVELOPMENT.....	414
N. Mazhitova, M. Umirzakova, A. Abdimomynova INTELLECTUAL CAPITAL AS A DRIVER OF ECONOMIC GROWTH.....	436
L.M. Sembiyeva, A.A. Sharipbay, A.S. Turginbayeva NEW TRENDS IN THE DEVELOPMENT OF FINANCIAL ANALYTICS OF AN EXCHANGE TRADER.....	449
L. Taizhanov, Zh. Zhetibayev, A. Mutaliyeva THE IMPACT OF ORGANIZATIONAL CULTURE ON EMPLOYEE MOTIVATION AND ITS ECONOMIC IMPLICATIONS FOR BUSINESS PERFORMANCE.....	460

МАЗМҰНЫ

ПЕДАГОГИКА

П.А. Абдуразова, А.Ү. Үсенбай, М.Ш. Алданазарова
ИНКЛЮЗИВТІ БІЛІМ БЕРУДІ ІЛГЕРІЛЕТУ: МҮМКІНДІГІ ШЕКТЕУЛІ
ОҚУШЫЛАРҒА АРНАЛҒАН ВИРТУАЛДЫ ХИМИЯ ЗЕРТХАНАСЫНЫҢ
СИМУЛЯЦИЯСЫНЫҢ ӘСЕРІ МЕН ӘЛЕУЕТІ.....5

А.М. Абдыхалыкова, А.К. Сердалина, Г. Байгунисова
ЖОҒАРЫ ОҚУ ОРЫНДАРЫНДА АҒЫЛШЫН ТІЛІН ОҚЫТУДА
WEB 2.0 ТЕСТІЛЕУ БАҒДАРЛАМАЛАРЫНЫҢ ТИІМДІЛІГІ.....23

Ж.С. Асанова, Ш.М. Майгельдиева, Ж. Сапарқызы
БОЛАШАҚ ПЕДАГОГТАРДЫ ДАЙЫНДАУДА СМАРТ
ТЕХНОЛОГИЯЛАРДЫ ҚОЛДАНУ МҮМКІНДІКТЕРІ.....39

А.Е. Битемирова, Ш.Ж. Мүталиева, К.З. Керимбаева
ЖОҒАРҒЫ ОҚУ ОРНЫНДА ХИМИЯ САБАҒЫНДА VR-ДЫ
ҚОЛДАНУДЫҢ МАҢЫЗДЫЛЫҒЫН ЖӘНЕ ЕРЕКШЕЛІКТЕРІН
ЗЕРТТЕУ.....55

Ю. Гелишли, А. Күралбаева, Л. Қазыханқызы
БАКАЛАВРИАТ СТУДЕНТТЕРІНІҢ ӨЗ ОҚЫТУШЫЛАРЫНА ДЕГЕН
КӨЗҚАРАСТАРЫ МЕН ӨЗІНЕ ДЕГЕН АКАДЕМИЯЛЫҚ СЕНІМДІЛІК
АРАСЫНДАҒЫ БАЙЛАНЫСТЫ ЗЕРТТЕУ.....68

М.Б. Джанаев, К.А. Байгутов
КӨРКЕМ БІЛІМДЕГІ ЭТНОЭСТЕТИКАНЫҢ ТЕОРИЯЛЫҚ
МӘСЕЛЕЛЕРІ.....79

А.Ж. Дүйсембекова, А.Д. Солтабаева, А. Журавель, Д.А. Канаева
АГАР АРТ-ТЫ МИКРОБИОЛОГИЯНЫ ЗЕРТТЕУГЕ БАҒЫТТАЛҒАН
ЗЕРТХАНАЛЫҚ СИЛЛАБУСҚА ЕНГІЗУ.....96

М.М. Дуйсенова, А.Н. Жорабекова, Т.А. Айнабекова
БАСТАУЫШ СЫНЫПТАРҒА АҒЫЛШЫН ТІЛІН ОҚЫТУДА
ГЕЙМИФИКАЦИЯ СТРАТЕГИЯЛАРЫ: ЦИФРЛЫҚ ОЙЫНДАР АРҚЫЛЫ
МОТИВАЦИЯ МЕН ТІЛДІ МЕНГЕРУДІ ЖЕТІЛДІРУ.....112

Д.А. Ердембекова, А. Исақызы, Б.К. Оспанова
РЕДЖИО ПЕДАГОГИКАНЫҢ МЕКТЕП ЖАСЫНА ДЕЙІНГІ БАЛАНЫ
ДАМУЫ МЕН ТӘРБИЕЛЕУГЕ ӘСЕРІ.....129

Г.С. Ерсултанова, Р.К. Толеубекова, М.П. Асылбекова ҒЫЛЫМИ-ПРАКТИКАЛЫҚ ДАЙЫНДЫҚ БАРЫСЫНДА БОЛАШАҚ ӘЛЕУМЕТТІК ПЕДАГОГТЫҢ КӘСІБИ ФУНКЦИЯЛАРЫН ҚАЛЫПТАСТЫРУ ЕРЕКШЕЛІКТЕРІ.....	148
Н. Жиенбаева, К. Жұмабай, А. Карабаева ОҚУШЫЛАРДЫҢ ОҚУ ЖӘНЕ ЖАЗУ САУАТТЫЛЫҚТАРЫН ҚАЛЫПТАСТЫРУДА ЭССЕ ЖАЗУҒА ҮЙРЕТУДІҢ ТИІМДІ ТӘСІЛДЕРІ.....	170
А.К. Калдарова, М.А. Васкес, Т.А. Кульгильдинова КЕЙС-СТАДИ ӘДІСІНЕ НЕГІЗДЕЛГЕН ПЕДАГОГИКАЛЫҚ ТӘСІЛДЕР АРҚЫЛЫ СТУДЕНТТЕРДІҢ АЙТЫЛЫМ DAҒДЫЛАРЫНЫҢ ДЕҢГЕЙІН ЖЕТІЛДІРУ.....	184
Б.С. Қапалбек, А.Е. Каленбекова АҚЫМЕТ БАЙТҰРСЫНҰЛЫНЫҢ БАСТАУЫШ МЕКТЕПКЕ ҚАТЫСТЫ ҰСТАНЫМДАРЫ.....	196
М.Б. Кеңесова, Л.Н. Демченко 5-8-СЫНЫП ОҚУШЫЛАРЫНЫҢ СӨЙЛЕУІН ДАМЫТУ АСПЕКТІСІНДЕГІ МЕТАФОРА.....	207
Я.А. Кумарев, Н.В. Мирза, Ю. Гелишли INSTAGRAMДЫ АҒЫЛШЫН ТІЛІ САБАҒЫНДА ОҚУШЫЛАРДЫҢ СЫНИ ОЙЛАУЫН ҚАЛЫПТАСТЫРУ ЖӘНЕ ДАМЫТУ ҚҰРАЛЫ РЕТІНДЕ ПАЙДАЛАНУ.....	221
Г.С. Махарова ЦИФРЛЫҚ ҚҰРАЛДАРДЫ ПАЙДАЛАНУ АРҚЫЛЫ БОЛАШАҚ БАСТАУЫШ МЕКТЕП МҰҒАЛІМДЕРІНІҢ ЛИНГВОДИДАКТИКАЛЫҚ ӘЛЕУЕТІН АРТТЫРУ.....	235
А.Ж. Мурзалинова, Н.И. Пустовалова, Н.Т. Уалиева ЕРЕКШЕ БІЛІМ БЕРУ ҚАЖЕТТІЛІГІ БАР СТУДЕНТТЕРДІҢ ҮЗДІКСІЗ КӘСІБИ ДАМУЫН ИНКЛЮЗИВТІ БІЛІМ БЕРУМЕН ИНТЕГРАЦИЯЛАУ ТӘЖІРИБЕСІ.....	255
С.Қ. Мусина, С.Қ. Мұқанова, М.А. Серебряникова УНИВЕРСИТЕТТЕ ИНКЛЮЗИВТІ БІЛІМ БЕРУ ОРТАСЫНДА ШЕТ ТІЛІН ОҚЫТУ.....	271

А.Т. Туздыбаева, У.Қ. Қыяқбаева, Ayşe Dilek Öğretir Özçelik
МЕКТЕП ЖАСЫНА ДЕЙІНГІ БАЛАЛАРДА СЫНИ ТҮРҒЫДАН
ОЙЛАУ ДАҒДЫЛАРЫН ДАМУ МӘСЕЛЕСІ.....284

Н.Х. Шадиева
ҚАЗАҚ ТІЛІН ОНЛАЙН ОҚЫТУДЫҢ ТИІМДІ ӘДІСТЕРІ.....297

ЭКОНОМИКА

Ж.М. Абуова, А.К. Акпанов, С.С. Абдильдин
ҚАЗАҚСТАНДА ШАҒЫН ЖӘНЕ ОРТА БИЗНЕСТІ ДАМУҒА
КӘСІПКЕРЛІКТІ ҚАРЖЫЛЫҚ ҚОЛДАУДЫҢ ӘСЕРІ.....312

Ж. Асылбекова, Т. Әпендиев, З. Ақтамбердиева
ҚАЗАҚСТАН ИНДУСТРИЯСЫНЫҢ ҰЛТТЫҚ КАДРЛАРЫН ЖАҒАРТУ
ЖӘНЕ ҚАЙТА ЖАҒҒЫРТУ (1991-2009 жж.).....324

К.Т. Ауезова, А.А. Шаметова, Ә.К. Елемесов
ШАҒЫН БИЗНЕС ӨНІРЛІК ЭКОНОМИКАНЫҢ ДАМУ ФАКТОРЫ
РЕТІНДЕ (ШЫҒЫС ҚАЗАҚСТАН ОБЛЫСЫНЫҢ МЫСАЛЫНДА).....344

А.К. Бакенова, Д.В. Бахтеев
ЖАСАНДЫ ИНТЕЛЛЕКТ ТЕХНОЛОГИЯЛАРЫН ПАЙДАЛАНА
ОТЫРЫП БАСҚАРУШЫЛЫҚ ШЕШІМДЕР ҚАБЫЛДАУ ТЕТІКТЕРІН
ЖЕТІЛДІРУ.....363

А.М. Есиркепова, Д.М. Махмуд, Р.Н. Серикова
КЛИМАТТЫҚ ЖАҒДАЙЛАРДЫҢ ӨЗГЕРУІ ШЕҢБЕРІНДЕ
АГРОӨНЕРКӘСІПТІК КЕШЕНДЕ ТАБИҒИ РЕСУРСТАРДЫ
ПАЙДАЛАНУДЫ ЗЕРТТЕУ.....380

Н.Н. Жанакоева, А.Т. Кабиева, А.Т. Карипова
ХАЛЫҚТЫҢ НАҚТЫ КІРІСТЕРІ: ТЕҢСІЗДІКТІҢ ҚАЗІРГІ
ТЕНДЕНЦИЯЛАРЫ МЕН СЕБЕПТЕРІ.....401

А.Т. Көкенова, Ж.С. Казанбаева, А.К. Купешева
МАЛ ШАРУАШЫЛЫҒЫ САЛАСЫНЫҢ ДАМУ ДИНАМИКАСЫН
ЗЕРТТЕУ.....414

Н.Ә. Мәжитова, М.А. Умирзакова, А.Ш. Абдимомынов
ЗИЯТКЕРЛІК КАПИТАЛ ЭКОНОМИКАЛЫҚ ӨСІМНІҢ
ДРАЙВЕРІ РЕТІНДЕ.....436

Л.М. Сембиева, А.Ә. Шәріпбай, А.С. Тургинбаева
БИРЖАЛЫҚ ТРЕЙДЕРДІҢ ҚАРЖЫЛЫҚ АНАЛИТИКАСЫН
ДАМУ ТУДАҢ ЖАҢА ТЕНДЕНЦИЯЛАРЫ.....449

Л.Т. Тайжанов, Ж.К. Жетібаев, А.А.Мугалиева
ҰЙЫМДЫҚ МӘДЕНИЕТТІҢ ҚЫЗМЕТКЕРЛЕР МОТИВАЦИЯСЫНА
ӘСЕРІ ЖӘНЕ БИЗНЕСТІҢ НӘТИЖЕЛІЛІГІ ҮШІН ЭКОНОМИКАЛЫҚ
САЛДАРЫ.....460

СОДЕРЖАНИЕ

ПЕДАГОГИКА

- П.А. Абдуразова, А.У. Усенбай, М.Ш. Алданазарова**
ПРОДВИЖЕНИЕ ИНКЛЮЗИВНОГО ОБРАЗОВАНИЯ: ВЛИЯНИЕ И
ПОТЕНЦИАЛ ВИРТУАЛЬНЫХ ЛАБОРАТОРНЫХ СИМУЛЯЦИЙ ПО
ХИМИИ ДЛЯ УЧАЩИХСЯ С ОГРАНИЧЕННЫМИ
ВОЗМОЖНОСТЯМИ.....5
- А.М. Абдыхалыкова, А.К. Сердалина, Г. Байгунисова**
ЭФФЕКТИВНОСТЬ ПРОГРАММ ТЕСТИРОВАНИЯ WEB 2.0 ПРИ
ОБУЧЕНИИ АНГЛИЙСКОМУ ЯЗЫКУ В ВЫСШИХ УЧЕБНЫХ
ЗАВЕДЕНИЯХ.....23
- Ж.С. Асанова, Ш.М. Майгельдиева, Ж. Сапаркызы**
ВОЗМОЖНОСТИ ПРИМЕНЕНИЯ СМАРТ-ТЕХНОЛОГИЙ В
ПОДГОТОВКЕ БУДУЩИХ ПЕДАГОГОВ.....39
- А.Е. Битемирова, Ш.Ж. Муталиева, К.З. Керимбаева**
ИЗУЧЕНИЕ ВАЖНОСТИ И ОСОБЕННОСТЕЙ ИСПОЛЬЗОВАНИЯ VR
НА УРОКАХ ХИМИИ В ВУЗАХ.....55
- Ю. Гелишли, А. Куралбаева, Л. Казыханкызы**
ИЗУЧЕНИЕ ВЗАИМОСВЯЗИ МЕЖДУ ОТНОШЕНИЕМ СТУДЕНТОВ
БАКАЛАВРИАТА К СВОИМ ПРЕПОДАВАТЕЛЯМ И АКАДЕМИЧЕСКОЙ
УВЕРЕННОСТЬЮ В СЕБЕ.....68
- М.Б. Джанаев, К.А. Байгутов**
ТЕОРЕТИЧЕСКИЕ ПРОБЛЕМЫ ЭТНОЭСТЕТИКИ В
ХУДОЖЕСТВЕННОМ ОБРАЗОВАНИИ.....79
- А.Ж. Дуйсембекова, А.Д. Солтабаева, А. Журавель, Д.А. Канаева**
ИНТЕГРАЦИЯ АГАР АРТ В СИЛЛАБУС В ИССЛЕДОВАТЕЛЬСКО-
ОРИЕНТИРОВАННЫЕ ЛАБОРАТОРНЫЕ ЗАНЯТИЯ
ПО МИКРОБИОЛОГИИ.....96
- М.М. Дуйсенова, А.Н. Жорабекова, Т.А. Айнабекова**
СТРАТЕГИИ ГЕЙМИФИКАЦИИ НА УРОКАХ АНГЛИЙСКОГО ЯЗЫКА В
НАЧАЛЬНОЙ ШКОЛЕ: ПОВЫШЕНИЕ МОТИВАЦИИ И
ЭФФЕКТИВНОСТИ ОБУЧЕНИЯ С ПОМОЩЬЮ ЦИФРОВЫХ ИГР.....112
- Д.А. Ердембекова, А. Исакызы, Б.К. Оспанова**
ВЛИЯНИЕ РЕДЖИО ПЕДАГОГИКИ НА РАЗВИТИЕ И ВОСПИТАНИЕ
ДЕТЕЙ ДОШКОЛЬНОГО ВОЗРАСТА.....129

Г.С. Ерсултанова, Р.К. Толеубекова, М.П. Асылбекова ОСОБЕННОСТИ ФОРМИРОВАНИЯ ПРОФЕССИОНАЛЬНЫХ ФУНКЦИЙ БУДУЩЕГО СОЦИАЛЬНОГО ПЕДАГОГА В ХОДЕ НАУЧНО- ПРАКТИЧЕСКОЙ ПОДГОТОВКИ.....	148
Н. Жиенбаева, К. Жумабай, А. Карабаева ЭФФЕКТИВНЫЕ СПОСОБЫ ОБУЧЕНИЯ НАПИСАНИЮ ЭССЕ ПРИ ФОРМИРОВАНИИ ЧИТАТЕЛЬСКОЙ ГРАМОТНОСТИ И ПИСЬМЕННОЙ РЕЧИ УЧАЩИХСЯ.....	170
А.К. Калдарова, М.А. Васкес, Т.А. Кульгильдинова СОВЕРШЕНСТВОВАНИЕ РАЗГОВОРНЫХ НАВЫКОВ СТУДЕНТОВ С ПОМОЩЬЮ МЕТОДИЧЕСКИХ ПОДХОДОВ, ОСНОВАННЫХ НА КЕЙС-СТАДИ.....	184
Б.С. Капалбек, А.Е. Каленбекова ПОЗИЦИИ АКЫМЕТА БАЙТУРСЫНОВА ПО ОТНОШЕНИЮ К НАЧАЛЬНОЙ ШКОЛЕ.....	196
М.Б. Кенесова, Л.Н. Демченко МЕТАФОРА В АСПЕКТЕ РЕЧЕВОГО РАЗВИТИЯ ШКОЛЬНИКОВ 5-8 КЛАССОВ.....	207
Я.А. Кумарев, Н.В. Мирза, Ю. Гелишли INSTAGRAM КАК ИНСТРУМЕНТ ФОРМИРОВАНИЯ И РАЗВИТИЯ КРИТИЧЕСКОГО МЫШЛЕНИЯ У УЧАЩИХСЯ НА УРОКАХ АНГЛИЙСКОГО ЯЗЫКА.....	221
Г.С. Махарова ПОВЫШЕНИЕ ЛИНГВОДИДАКТИЧЕСКОГО ПОТЕНЦИАЛА БУДУЩИХ УЧИТЕЛЕЙ НАЧАЛЬНОЙ ШКОЛЫ ПУТЕМ ИСПОЛЬЗОВАНИЯ ЦИФРОВЫХ ИНСТРУМЕНТОВ.....	235
А.Ж. Мурзалинова, Н.И. Пустовалова, Н.Т. Уалиева ПРАКТИКА ИНКЛЮЗИВНОГО ОБРАЗОВАНИЯ В ИНТЕГРАЦИИ С НЕПРЕРЫВНЫМ ПРОФЕССИОНАЛЬНЫМ РАЗВИТИЕМ СТУДЕНТОВ С ОСОБЫМИ ОБРАЗОВАТЕЛЬНЫМИ ПОТРЕБНОСТЯМИ.....	255
С.К. Мусина, С.К. Муканова, М.А. Серебряникова ОБУЧЕНИЕ ИНОСТРАННОМУ ЯЗЫКУ В ИНКЛЮЗИВНОЙ ОБРАЗОВАТЕЛЬНОЙ СРЕДЕ УНИВЕРСИТЕТА.....	271

А.Т. Туздыбаева, У.К. Кыякбаева, Ауşe Dilek Öğretir Özçelik
ПРОБЛЕМА РАЗВИТИЯ НАВЫКОВ КРИТИЧЕСКОГО МЫШЛЕНИЯ
У ДОШКОЛЬНИКОВ.....284

Н.Х. Шадиева
ЭФФЕКТИВНЫЕ МЕТОДЫ ОНЛАЙН-ОБУЧЕНИЯ КАЗАХСКОМУ
ЯЗЫКУ.....297

ЭКОНОМИКА

Ж.М. Абуова, А.К. Акпанов, С.С. Абдильдин
ВЛИЯНИЕ ФИНАНСОВОЙ ПОДДЕРЖКИ ПРЕДПРИНИМАТЕЛЬСТВА
НА РАЗВИТИЕ МАЛОГО И СРЕДНЕГО БИЗНЕСА
В КАЗАХСТАНЕ312

Ж. Асылбекова, Т. Апендиев, З. Ақтамбердиева
ОБНОВЛЕНИЕ И ВОЗРОЖДЕНИЕ НАЦИОНАЛЬНЫХ
ИНДУСТРИАЛЬНЫХ КАДРОВ КАЗАХСТАНА (1991-2009 гг.)324

К.Т. Ауезова, А.А. Шаметова, А.К. Елемесов
МАЛЫЙ БИЗНЕС КАК ФАКТОР РАЗВИТИЯ РЕГИОНАЛЬНОЙ
ЭКОНОМИКИ (НА ПРИМЕРЕ ВОСТОЧНО-КАЗАХСТАНСКОЙ
ОБЛАСТИ КАЗАХСТАНА).....344

А.К. Бакенова, Д.В. Бахтеев
СОВЕРШЕНСТВОВАНИЕ МЕХАНИЗМОВ ПРИНЯТИЯ
УПРАВЛЕНЧЕСКИХ РЕШЕНИЙ С ИСПОЛЬЗОВАНИЕМ ТЕХНОЛОГИЙ
ИСКУССТВЕННОГО ИНТЕЛЛЕКТА.....363

А.М. Есиркепова, Д.М. Махмуд, Р.Н. Серикова
ИССЛЕДОВАНИЕ ИСПОЛЬЗОВАНИЯ ПРИРОДНЫХ РЕСУРСОВ В
АГРОПРОМЫШЛЕННОМ КОМПЛЕКСЕ В РАМКАХ ИЗМЕНЕНИЯ
КЛИМАТИЧЕСКИХ УСЛОВИЙ.....380

Н.Н. Жанакоева, А.Т. Кабиева, А.Т. Карипова
РЕАЛЬНЫЕ ДОХОДЫ НАСЕЛЕНИЯ: СОВРЕМЕННЫЕ ТЕНДЕНЦИИ
И ПРИЧИНЫ НЕРАВЕНСТВА.....401

А.Т. Кокенова, Ж.С. Казанбаева, А.К. Купешева
ИССЛЕДОВАНИЕ ДИНАМИКИ РАЗВИТИЯ ОТРАСЛИ
ЖИВОТНОВОДСТВА.....414

Н.А. Мажитова, М.А. Умирзакова, А.Ш. Абдимомынова ИНТЕЛЛЕКТУАЛЬНЫЙ КАПИТАЛ КАК ДРАЙВЕР ЭКОНОМИЧЕСКОГО РОСТА.....	436
Л.М. Сембиева, А.А. Шарипбай, А.С. Тургинбаева НОВЫЕ ТЕНДЕНЦИИ РАЗВИТИЯ ФИНАНСОВОЙ АНАЛИТИКИ БИРЖЕВОГО ТРЭЙДЕРА.....	449
Л.Т. Тайжанов, Ж.К. Жетибаев, А.А. Муталиева ВЛИЯНИЕ ОРГАНИЗАЦИОННОЙ КУЛЬТУРЫ НА МОТИВАЦИЮ СОТРУДНИКОВ И ЕЕ ЭКОНОМИЧЕСКИЕ ПОСЛЕДСТВИЯ ДЛЯ ЭФФЕКТИВНОСТИ БИЗНЕСА.....	460

Publication Ethics and Publication Malpractice in the journals of the National Academy of Sciences of the Republic of Kazakhstan

For information on Ethics in publishing and Ethical guidelines for journal publication see <http://www.elsevier.com/publishingethics> and <http://www.elsevier.com/journal-authors/ethics>.

Submission of an article to the National Academy of Sciences of the Republic of Kazakhstan implies that the work described has not been published previously (except in the form of an abstract or as part of a published lecture or academic thesis or as an electronic preprint, see <http://www.elsevier.com/postingpolicy>), that it is not under consideration for publication elsewhere, that its publication is approved by all authors and tacitly or explicitly by the responsible authorities where the work was carried out, and that, if accepted, it will not be published elsewhere in the same form, in English or in any other language, including electronically without the written consent of the copyright-holder. In particular, translations into English of papers already published in another language are not accepted.

No other forms of scientific misconduct are allowed, such as plagiarism, falsification, fraudulent data, incorrect interpretation of other works, incorrect citations, etc. The National Academy of Sciences of the Republic of Kazakhstan follows the Code of Conduct of the Committee on Publication Ethics (COPE), and follows the COPE Flowcharts for Resolving Cases of Suspected Misconduct (http://publicationethics.org/files/u2/New_Code.pdf). To verify originality, your article may be checked by the originality detection service Cross Check <http://www.elsevier.com/editors/plagdetect>.

The authors are obliged to participate in peer review process and be ready to provide corrections, clarifications, retractions and apologies when needed. All authors of a paper should have significantly contributed to the research.

The reviewers should provide objective judgments and should point out relevant published works which are not yet cited. Reviewed articles should be treated confidentially. The reviewers will be chosen in such a way that there is no conflict of interests with respect to the research, the authors and/or the research funders.

The editors have complete responsibility and authority to reject or accept a paper, and they will only accept a paper when reasonably certain. They will preserve anonymity of reviewers and promote publication of corrections, clarifications, retractions and apologies when needed. The acceptance of a paper automatically implies the copyright transfer to the National Academy of sciences of the Republic of Kazakhstan.

The Editorial Board of the National Academy of sciences of the Republic of Kazakhstan will monitor and safeguard publishing ethics.

Правила оформления статьи для публикации в журнале смотреть на сайте:

[www: nauka-nanrk.kz](http://www.nauka-nanrk.kz)

ISSN 2518–1467 (Online),

ISSN 1991–3494 (Print)

<http://www.bulletin-science.kz/index.php/en>

Директор отдела издания научных журналов НАН РК *А. Ботанқызы*

Редакторы: *Д.С. Аленов, Ж.Ш. Әден*

Верстка на компьютере *Г.Д. Жадыранова*

Подписано в печать 28.02.2025.

Формат 60x881/8. Бумага офсетная. Печать - ризограф.

41,0 п.л. Заказ 1.